Jak si stojí česká kynologie?

Český život spolkový

První samostatná výstava psů v Anglii a tím i na světě se konala v červnu roku 1859. V Newcastle-upon-Tyne byla uspořádána výstava o dvou třídách: s jednou pro pointry a druhou pro setry. Toto datum se stalo mezníkem pro britskou i světovou kynologii, neboť od té doby se kynologický letopočet začal počítat a dělit na dobu před výstavami a na náš letopočet. Jak si v tomto srovnání stojí česká kynologie? Drželi Čechové, statní jonáci, krok se světem i pod jařmem habsburské monarchie a německého živlu?

V Čechách se první předvedení psů konalo v roce 1881 v Žatci, první výstava psů „dle moderního vzoru“ pak v roce 1899. Byla to výstava „zemská“, probíhající současně s výstavním trhem hospodářským; první samostatná výstava psů se konala o rok později a první mezinárodní výstava psů proběhla v Královské oboře v Praze ve dnech 26. až 28. května 1901 přičiněním Zemského spolku pěstitelů ušlechtilých psů v Praze.

Výstavy byly prvními třešničkami na dortu, jimž bylo ozdobeno předcházející úsilí lesníků, myslivců a přátel přírody o spolkový, později jsme si zvykli říkat „organizovaný“ život. Podezřelého významu nabylo toto označení až daleko později, v době, kdy soudruhem už nebyl londonovský druh v nouzi. V Anglii to vyřešili členstvím v klubu. Aby se však i anglická kynologie pohnula, museli se kynologové „zorganizovat“. V roce 1873 tedy založili „Spolek psí boudy“ neboli Kennel Club, jehož hlavním úkolem bylo stanovit určitá pravidla pro „shows and trials“, tedy výstavy a zkoušky. Na rozdíl od pozdějších českých zkušeností muselo tak být ovšem učiněno způsobem, aby chovatelé psů mohli svého koníčka nadále provozovat bez nepatřičných omezení. V našich končinách byly zakládány různé spolky, jednoty a svazy zpravidla z důvodů zcela opačných.

Za první český spolek, který měl co do činění s kynologií, je zpravidla považován Spolek myslivecký, založený v revolučním roce 1848 v Mělníce. Ve svých stanovách měl uvedenu i povinnost pečovat o chov čistokrevných loveckých psů. O dva roky dříve se pokusila založit obdobný spolek malá společnost lesníků v boleslavském kraji, kteří toužili naplnit přání, jež „tkvělo už dlouho v srdcích mnoha českých lesníků“. V tehdejších politických poměrech ovšem neměli šanci na úspěch. Název spolek prý činil v jistých kruzích velmi špatný dojem a spolek bez politických tendencí byl považován za něco zhola nemožného. „Kdežto čilý a upřímný lesník nejméně se kloní k politice,“ konstatuje ještě v roce 1872 český časopis Háj. První pokus o vlastenecký podnik tedy nevyšel.

Revoluční rok a nově přijatá konstituce však myslivce znovu povzbudily, a tak se 22. května 1848 uskutečnila v Mělníce valná schůze. Vzápětí vyšlo v Pražských novinách provolání ke všem lesníkům v Čechách, aby se na 3. července dostavili do Prahy. V důsledku dramatických politických událostí sešlo se asi 40 lesníků až 3. srpna a po zvolení nadforšmistra Gintla předsedou začala práce na stanovách České lesnické jednoty. Za místo první schůze nového spolku byla na dny 4. a 5. září určena opět Praha.

Brzy na to, 12. února 1849, zahájil svou činnost také pražský lesnický spolek Hubertus za tím účelem, „aby poboční myslivci co možná nejvíce se v pospolitém obcování mezi sebou zdokonalovali.“ Protektorem převážně vzdělávacího spolku se stal kníže Hugo z Thurn Taxisů. V roce 1856 začal vycházet první český časopis pro myslivce Zábavy myslivecké, na něž od roku 1872 navázaly časopis Háj s přílohou Lověna. Zde se začaly objevovat také nejstarší původní české práce o kynologii. K nejpodstatnějším patřil seriál O psu od Antonína Steckera z Mladé Boleslavi. Z něj se čtenáři například dozvěděli, že původ psa musí být rozmanitý už proto, že grönlandský pes se živí výhradně rybami, zatímco psíci jižních ostrovů pouze bylinnou potravu požívají a mnozí druhové u nás jen všeliké odpadky masa žerou, některý pes plove velmi rád, jiný štítí se zase vody apod. Ke společným známkám, jimiž každý krotký pes se vyznačuje, patří předně sedm bradavek na obličeji, opatřených dvěma až čtyřmi štětinami. Přes tyto - z dnešního pohledu úsměvné poznámky - obsahoval však seriál podstatné informace, převzaté od předních zoologů i kynologů své doby. Včetně systematiky psovitých šelem a třídění (tří) skupin psa domácího.

I. Jahrgang. Feber 1881. Nr. 1.

ZEITSCHRIFT DES VEREINES FÜR HUNDEZUCHT UND DRESSUR IM KÖNIGREICHE BÖHMEN.

Redigirt von Ludwig Schmidl.

I. ročník. Únor 1881. Číslo 1.

ČASOPIS SPOLKU PRO CHOV A CVIČENÍ PSŮ V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM.

Redaktor Ludvík Schmidl.

V PRAZE.

Tisk Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (J. Zeman a spol.) Nákladem vlastním.

„Zeitschrift 1881“

V zapomnění upadla příprava a ustavení prvního ryze kynologického Spolku pro chov a vpravu psů v Království českém, jehož ustavující schůze se konala 12. února roku 1881. Spolek pro chov a cvičení psů v Království českém byl uznán místodržitelským výnosem č. 14789 ze dne 21. března. Na první valné a plné schůzi konané dne 15. května se prezidentem spolku stal Prinz Carl Schwarzenberg, 1. viceprezidentem Pán Carl Hrabě Buquoy de Longeuaval a 2. viceprezidentem Edmund Svoboda, hlavní fořt království. Mezi zakladateli spolku byl i významný kynolog, lesní mistr z Písku Josef Zenker, který se velmi zasloužil o českého fouska. Spolek byl rozdělen do tří sekcí, a to pro chov psů, pro výcvik psů a pro výstavnictví. Je veliká škoda, že se nepodařilo naplnit záměr, projednávaný hned na první schůzi, a to uspořádání velké výstavy psů hned v roce 1881. Od února 1881, tedy ještě před svým oficiálním uznáním, začal však spolek vydávat první český (i když dvojjazyčný) Časopis Spolku pro chov a cvičení psů v Království českém. *M. Císařovský*

Foto archiv